

A pesti argot

Budapest, április 9.

Ne lessék félni: nem tudakos, nem nagyképi nyelvészkedés következik innen, hanem csak egy riport, egy krónika a pesti argot-nyelv tegnapi multjáról, keletkezéséről, jelen szerepéről, fejlődéséről és jövőjéről. A pesti argot ugyanis már csak nem teljesen kialakult s bár ma még egészen fiatalnak mondható, máris nagyon sok följegyzésválónk van róla. Tizenötéztizedes lehet mindössze, mert együtt épült a világvárossá fejlődő Budapest igazi külvárosával, együtt nőtt annak típusaival és mérhetetlen nyomorával. Szóval, van már magyar argot is, még pedig annyira van, hogy azt nem ignorálhatja többé senki, mert egy idő óta kérelhetetlen, nyílt és sikeres rohamokat intéz az úgynevezett „fizsia“, „szalonképes“ és „irodalmi“ magyar nyelv ellen. Tehát most már számolnunk kell vele, komolyan, elfogultság és berzenkedés nélkül, hisz minden okunk megvan rá, hogy ezeket a vad, modortalan, rosszillatu és nem tagadhatjuk, olykor izléstelenül és brutálisan ható szavakat mégis barátságosan fogadjuk. De ezt a cikket nemcsak az a tény teszi aktuálissá, hogy a magyar argot-szavaknak a műhelyekbe, irodákba, újságokba, könyvekbe és a szalónok társalgási nyelvébe való lassu beszívárgása immár nyilvánvaló, hanem az a lappangó és a kitéréshez közelálló háborúság is, mely egvelőre csak rövid szóbeli vilákban, haragos és gunvos leszólásokban, vagy rossz viccekben kimerülő előcsatározásokban nyilvánul meg és amelyben az egyik oldalon a megértés szimpátiájával fogadják a magyar nyelv e kócos sans-culotte-jait, míg a másik oldalon nagy-

foku ellenszenvvel nézik az argot beáramlását, tiltakoznak ellene és ha lehetne visszazúznák az utcai existenciák, a jasszok, a csavargók, a tolvajok és a sipisták tanyáira. Mert az új argot a tolvajnyelv szülötte, ebből a nyelvből hajtott ki, a tolvajtanya hőlcsojében ringatták, innen indult el hódító útjára. És ma már olyan nagy sikerei vannak, hogy a szülőanyját is megtagalta; nagyzási hőbortba esett, egyre stréberkedik, egyre feljebb kapaszkodik és sértve érzi magát, ha az anyja nevéen szólítva a származására emlékeztetik. Az anyja még a törvényes renddel összeütközésbe kerülő alakok titkos érintkezésének néhány szóból álló, szegényes esz-köze volt csupán, de ő, mint a mai külváros hangosan élő, már a kamaszkorán is tullévő nyelve, méltán tarthat igényt a „*pesti argot*“ elnevezésre.

Hogy azonban annyi művészi kincs rejlik-e benne, mint a Bruant, Rictus, Richopin és Rosenfeld nyelvében, az még kérdés, azt majd a közeli jövőendő proletárköltője fogja megmutatni. Addig azonban még sokat fejlődik, sok szó lesz róla és csökkenni fognak az ellenségei; addig tán még az a pesti szerkesztő is megbarátkozik vele, aki a napokban egyik munkatársának a cikkéből erőlyesen kihuzgált néhány argot-kifejezést és ezt azzal indokolta, hogy azok visszatetszőek, szalonképtelenek és az irodalmi nyelvben semmi helyük.

— De ha Pesten már használják őket, ha Pesten már így is beszélnek! — védekezett a munkatárs.

— Kérem, az én közönségemnek irandó dolgában kerülje az ilyen szavakat — erőlyeskedett a szerkesztő.

A munkatárs szótfogadott és megígérte, hogy a jövőben választékosabb lesz az írásban. De vajjon gondolt-e arra, hogy ha csakugyan választékos akarna lenni, akkor bizony nagyon sok olyan ma-

gyar kifejezés használatától kellene tartózkodni, melyek szalonképesek és irodalmiak ugyan, de valamikor éppen úgy nem voltak azok, mint ma a: „flamós“, „zri“, „hekszus“, „dumálni“, „flem“, „komálni“, „guvris“, „frank“, „durmolni“, „kajesz“, „ipszinger“, „makezni“, „link“, „öreg“ dolog“, „vas“, „krenkulni“, „símpfolni“, „spren-golni“, „balhé“, „éca“, „beadni az unalmasat“, „kész a kocsi“, „megválni“, „begyuladni“, „csórn“, „dríblizni“, „káli“, „zsaru“, „oberhér“, „lepedő“, „mószzerolni“, „fiatalra állítani“, „lelóg“, „tyúk“, „lokál“, „fuvar“, „jelezni“, „csáringer“ és a többi argot-kifejezések.

Csak azokat említettük, amelyekért nem kell kifáradnunk a periferiákra, mert mindennap meg-ütik a fülünket a városban is.

És a nagy választékosság közben kiderülne az is, hogy alig van ma Európában olyan élő nyelv, mely argot-bb volna, mint a magyar. Mert a mi nyelvünk egy ősi keleti nyelv elszakadt, szegényes idiomájában felolvadt különféle nyelvek szókin-cséből kristályosodott olyanná, mint amilyen ma. Hisz csak a sémi nyelvből több, mint százötven szóval gazdagították nyelvünket a kazárok. Hát a germán, sláv és török nyelvekből hány szó vert benne gyökeret?

De tekintsünk most el az idegen származásu magyar szavaktól és maradjunk az argot-kérdésnél meg a „szalonképtelenség“-nél. Itt van például néhány olyan „izig-vérig szintiszta“ magyar szó, mint a „csípő“, „pórujlárni“, „késégbeesni“. Velük a leg-választékosabb, a legirodalmibb nyelv magaslatán is találkozunk, ugyebár? Pedig ezek eredetileg éppen olyan argot-kifejezések, mint a „lelóg“, meg a „fuvar“, vagy az említettek közül bármelyik.

Ez csak egyetlen példa a sok közül, de eléggé bizonyítja, hogy mennyire meddő és mennyire ok-talan minden tiltakozás az újabb argot-nak az iro-dalmi nyelvbe való beszívárgása ellen. Nem lehet-e len, hogy a ma még szalonképtelen „flamós“ szó megbuktatja a „hencegőt“, a „zri“ pedig a „zür-zavar“, a „bonyadalom“ stb. kifejezések létjogaiba lép. Ha pedig az új magyar argot-kifejezések meg-kegyelmeznék a régi konkurrens kifejezéseknek, akkor, csak a nyelvet gazdagítva, az eddigiekkel egyenrangú magyar szavakká lesznek.